

BYDŁO MLECZNE. Schorzenia racic

Racice pod specjalnym nadzorem

Brak monitoringu stanu racic. Nieregularna korekcja. Złe warunki bytowe. Przyczyny mogą być różne, najczęściej jest ich wiele, ale jedno jest pewne – schorzenia racic to nie przelewki.

Problemy ze zdrowotnością racic mają podłoże genetyczne, środowiskowe i żywieniowe. Analizy genów wykazały, że cechy związane ze zdrowiem racic mogą być przekazywane na potomstwo. Odziedziczalność podatności racic na schorzenia jest niska i z reguły nie przekracza 20%. Należy jednak zwrócić szczególną uwagę na to, że największą skłonność do problemów z racicami mają krowy wysokowydajne.

W środowisku obory

Wpływy środowiskowe to szerokie spektrum oddziaływań i naporu środowiska zewnętrznego i środowiska obory, jak podłoże, zły materiał ściółkowy, przepędy czy stres. Nieprawidłowości przy przeprowadzaniu zabiegu korekcji, znacząco wpływają na możliwość wystąpienia chorób i zwyrodnień racic. Dzieje się tak dlatego, że przy niewielkiej powierzchni racice przyjmują ogromne obciążenie jednostkowe. Aspekty metaboliczne, mające wpływ na stan racic to dopełnienie fatalnej trójki zagrożeń dla zdrowia racic. Niedobory i zaburzenia mineralne, nadmiar skarmianych węglowodanów czy zawartość mykotoszyn w paszach, powodujących zaburzenia mikroflory żwaczowej. Wszystko to sprawia, że schorzenia racic występujące u bydła to skomplikowany problem.

Ból i brak apetytu

Schorzenia racic to jedna z trzech podstawowych przyczyn brakowania w stadach bydła mlecznego i jedno

z głównych źródeł strat ekonomicznych. Problemy zdrowotne racic to także główna przyczyna odczuwania bólu u krów. Kulawizny odbijają się negatywnie na ilości produkowanego mleka. Powodują bowiem znaczne (nawet o 30%) zmniejszenie pobrania paszy. Krowy mniej się wtedy poruszają, zwiększa się zagrożenie ketozą i w znacznym stopniu spada odporność na patogeny.

Do najczęściej występujących jednostek chorobowych należą:

Zanokcica

Najczęstsza choroba racic parzystokopytnych. Jest to ropne zapalenie miękkich części racic wywołane przez bakterie beztlenowe (*Bacteroides melanogenicus*, *Fusobacterium necrophorum*). Schorzenie to jest bardzo bolesne dla krów, dlatego też zwierzęta niechętnie się przemieszczają.

Przyczyną zanokcicy są zwykle uszkodzenia skóry w szparze międzyracicowej, na piętках lub w okolicy koronek racicznych. Wnikają

przez nie drobnoustroje, co prowadzi do ropnego zapalenia skóry i tkanki podskórnej. Nieleczony proces chorobowy może objąć okoliczne stawy i ścięgna. Pojawiają się obrzęki, zaczerwienienia, wysięki ropne. Schorzeniu najczęściej towarzyszy spadek apetytu, kondycji, mleczności, gorączka.

Przyczyną zanokcicy to przede wszystkim złe warunki bytowe zwierząt. Szczególnie niebezpieczna jest zbyt duża wilgotność ściółki i nieprawidłowe żywienie, związane z niedoborami mikroelementów i witamin.

Patrz zdjęcie 1

Ochwat

Zapalenie tworzywa racicowego jest zwykle spowodowane błędami żywieniowymi. Najczęściej choroba obejmuje racice tylnych kończyn, sporadycznie tylko przednich. Podawanie zwierzętom pasz zepsutych, spleśniałych, nagła zmiana paszy, skarmianie dużych ilości pasz wysokobiałkowych i bogatych w łatwostrawne węglowodany, to główne

czynnikami tej przypadłości. Czynnikiem sprzyjającym schorzeniu jest także duży ciężar ciała obciążający kończyny, przepędy po kamienistych drogach czy nieodpowiednie warunki transportowe.

Chore zwierzęta niechętnie wstają i mają problemy z utrzymaniem prawidłowej postawy (wysuwają kończyny do przodu, pobierają paszę w pozycji kłęczącej). Zwierzęta leżą na boku z wyciągniętymi kończynami, wzrasta temperatura ciała. U krów występują żółte przebarwienia rogu racicowego, krwotoki podeszwy, podwójna podeszwa i pęknięcia piętki. Schorzenie prowadzi często do eliminacji dobrych i wydajnych sztuk ze stada.

Patrz zdjęcie 2

Wrzód podeszwy (zespół Rusterholza)

Najczęściej występuje na zewnętrznej racicy tylnej kończyny. Wrzód podeszwy powstaje w wyniku punktowego uszkodzenia warstwy twórczej wewnątrz puszki rogowej. Zmiana stopniowo poszerza się w kierunku spodu podeszwy i staje się otwartą raną.

Powodem są złe warunki bytowania. Utrzymywanie zwierząt w systemie bezściełowym i stałe zabrudzenie racic odchodami prowadzi do zmiękczenia rogu oraz do nasilenia ewentualnych infekcji. Niebezpieczne są również nierówne posadzki. Dużą rolę odgrywają także zaburzenia metaboliczne, czyli ujemny bilans energetyczny czy subkliniczna kwasica zważca

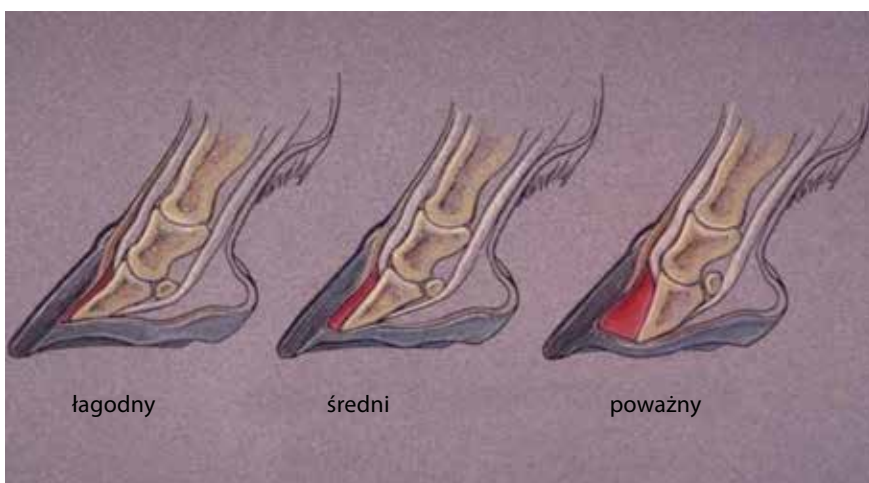
Patrz zdjęcie 3

Choroba Mortellaro

Znana również jako truskawkowa pięta. To zapalenie brzegu korony racic u krów. Stany zapalne skóry w obrębie opuszki początkowo są powierzchowne. Następnie przechodzą we wrzodziejąco-ziarninujące zapalenia sięgające do skóry międzyracicowej. W przebiegu choroby powstaje bolesny wrzód, rozprzestrzeniający się do szpary międzyracicowej, który

Zdjęcie 1 – zraniona racica

Zdjęcie 2 – ochwat

Zdjęcie 3 – wrzód podeszwy

niszczy róg piętki. Silny ból wywołuje kulawiznę i pilnie wymaga intensywnego leczenia weterynaryjnego.

Patrz zdjęcie 4

Choroba linii białej

Jest to schorzenie o złożonej etiologii. Powodują je osłabione połączenia ściany racicy z pozostałymi strukturami, zmiękczenie rogu i uszkodzenia mechaniczne (np. poślizg na nieodpowiedniej posadzce) lub działanie ciał stałych penetrujących podszewę.

Na każdą z chorób racic wpływa wiele czynników jednocześnie. Dlatego redukcja występowania chorób kończyn na fermach krów wymaga interdyscyplinarnego podejścia do problemu. Ważne jest ustalenie przyczyn wystąpienia choroby i podjęcie odpowiednich działań w jak najszybszym czasie. To między innymi:

- Odpowiedni dobór nasienia lub buhajów do rozrodu, które doskonałą budowę i jakość rogu racicowego.
- Zapewnienie optymalnego żywienia, które jest podstawowym elementem dla zmniejszenia ryzyka wystąpienia różnych problemów zdrowotnych w zakresie chorób kończyn.
- Zbilansowane dawki pokarmowe oraz żywienie mineralne.

Fachowe wykonywanie bieżącej i okresowej korekcji racic jest ważnym ogniwem profilaktyki chorób kończyn. Systematyczna korekcja racic, przynajmniej 2 razy w roku, wiosną i jesienią, wykonana przez profesjonalny zespół, przy użyciu profesjonalnych narzędzi, poprawi stan zdrowotny stada.

Zapewnienie zwierzętom swobodnego poruszania się, dostęp do wybiegów wzmacnia układ narządów ruchu.

Kąpiele racic, zastosowanie płytkich basenów, mat, materaców lub preparatów pianowych to sposób na profilaktykę, a także terapię niektórych chorób racic.

Zdjęcie 4 – Choroba Mortellaro

Zdjęcie 5 – choroba linii białej

Ważna jest także eliminacja oddziaływań środowiska obory – czyli ściółka dobrej jakości w odpowiedniej ilości.

Wnikliwa obserwacja sygnałów zwierząt pozwala na właściwe reagowanie w optymalnym czasie oraz zapobieganie stratom ekonomicznym oraz zminimalizuje ból i dyskomfort naszych zwierząt.

Marta Iwaszkiewicz
Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

